

Notitie Zonnepanelen en -collectoren

Notitie ten behoeve van Welstandsnota 2021

Nieuwe richtlijnen en innovatie

Ondanks de snelle ontwikkelingen in de technische en uiterlijke variatie in verschijningsvormen van zonnepanelen zijn deze in veel gevallen (nog) duidelijk zichtbaar. Panelen wijken in kleur en textuur vaak af van het onderliggende dakvlak. Panelen worden nogal eens in een grillige vorm op het dak gelegd rondom dakkapellen en dakramen. Ook door de spiegeling van de panelen en contrasterende metalen randen vallen de panelen extra op. Zonnepanelen op daken beïnvloeden het historische bekappingsbeeld. Het beeld wordt onrustiger. Zonnepanelen worden daarom vaak gezien als storend. In deze tijd van energietransitie is een andere benadering nodig. Van in principe uitsluiten in beschermde gezichten en op monumenten naar toestaan waar het acceptabel is. Ook omdat de technische ontwikkelingen niet stil staan en er meerdere oplossingen voor handen zijn. Hiervoor is herijking van het welstandsbeleid nodig.

De ruimtelijke kwaliteit blijft leidend voor de gemeente Buren. Bij zonnepanelen is er een spanningsveld tussen de ambitie om duurzame energie te stimuleren en het behouden van cultuurhistorische waarden. Daarom wordt ingezet op maatwerk per situatie, waarbij de situering van de zonnepanelen het minste effect hebben op de cultuurhistorische waarden. Elk monument en beschermd dorpsgezicht heeft kwetsbare en minder kwetsbare delen. Er kan dus per gebouw onderscheid worden gemaakt in mogelijkheden. Innovatieve systemen kunnen een ander beeld opleveren dan het plaatsen van de standaard zonnepanelen. Denk daarbij aan zonnecellen die in de dakpannen zijn opgenomen (zonnepannen). Daarnaast zijn er ook afwijkende kleuren zonnepanelen beschikbaar. Ook worden al (loze) zichtpanelen toegepast die er voor zorgen dat één geheel dakvlak een afwijkend aanzicht heeft en vreemde restvormen worden voorkomen. Ook zijn zonnepanelen geïntegreerd in lamellen, glas of in zonwering mogelijk. Op sommige plekken mag een innovatieve oplossing best gezien worden. Er zijn ook innovatieve systemen waarbij onder de dakpannen de warmte wordt opgevangen en kan er op deze wijze energie worden geleverd. Per initiatief kan het gesprek worden aangegaan met de commissie ruimtelijke kwaliteit en de monumentencommissie om te bepalen welke mogelijkheden er zijn, zonder het verlies van cultuurhistorische waarden.

Algemene uitgangspunten

Deze algemene criteria zijn van toepassing op alle plannen voor zonnepanelen en –collectoren voor beeldbepalende bebouwing, monumenten en bebouwing in beschermde dorpsgezichten.

- Zonnepanelen mogen niet ten kosten gaan van cultuurhistorische waarden. Bij een te grote aantasting van cultuurhistorische waarden zijn zonnepanelen en –collectoren niet mogelijk.
- De rust in het oorspronkelijke bekappingsbeeld zo min mogelijk aantasten.
- Bij meerdere panelen/ collectoren zijn deze regelmatig geordend op één horizontale of verticale lijn of in één enkelvoudige hoofdvorm (rechthoek, vierkant) en wordt er mogelijk gebruik gemaakt van passtukken;
- Specifieke architectonische kenmerken van de kapvorm zichtbaar houden.
- Uit cultuurhistorisch oogpunt waardevolle materialen en detailleringen behouden.

Zonnepanelen en -collectoren op of bij monumenten en in beschermde dorps- en stadsgezichten.

Op monumenten en in beschermde gebieden zijn zonnepanelen alleen mogelijk als de plek en het pand de ingreep aankan zonder dat hierdoor cultuurhistorische waarden verloren gaan. Het gaat daarbij zowel om het behoud van het historisch materiaal als om karakter en aanzicht. Plaatsing is bijvoorbeeld mogelijk op een deel van het dak dat minder waardevol of representatief is, of bijvoorbeeld op maaiveld.

- Het gas- en energieverbruik is bij voorkeur al eerder verlaagd met alle mogelijke maatregelen die geschikt zijn voor het monument.
- Voor de zonne-energie-installatie bestaan geen geschikte alternatieve installaties of locaties met minder gevolgen voor de cultuurhistorische waarden, historisch-ruimtelijke waarden en de historische materialen en constructies.
- De zonne-energie-installatie is op de gewenste locatie goed te richten naar de zon, kan zonder veel schaduw op de panelen of collectoren zonlicht opvangen en levert een relevante bijdrage aan het milieu.

- Elk monument is anders. Het aanbrengen van zonnepanelen is dus maatwerk; Door de installatie gaan geen cultuurhistorische of historisch-ruimtelijke waarden verloren voor het gebouw in zijn totaliteit of voor het gebied in zijn geheel;
- De plaatsing van het systeem heeft voor de gekozen locatie weinig visuele gevolgen en leidt niet tot verlies van (cultuurhistorische) waarden.
- Binnen het beschermde dorps- en stadsgezicht verstoort de installatie geen belangrijke uitzichten, vanuit of binnen het beschermde gezicht.
- Het uiterlijk van de installatie (waaronder grootte, vorm, kleur en reflectie) leidt niet af van het karakter van het gebouw en de omgeving.
- Plaatsing van de installatie leidt niet tot fysieke schade aan of verlies van belangrijke historische materialen en constructies.
- Kabels, leidingen en alle bijbehorende apparatuur zijn binnen in het gebouw onder te brengen, zonder schade aan of verlies van belangrijke historische materialen en constructies.

Overige bebouwing (wanneer niet welstandsvrij)

- Bij meerdere panelen/ collectoren zijn deze regelmatig geordend op één horizontale of verticale lijn of in één enkelvoudige hoofdvorm (rechthoek, vierkant);
- Op een schuin dak liggen ze geheel binnen het dakvlak en de hellingshoek is gelijk aan de hellingshoek van het dakvlak;
- Op een plat dak worden de panelen/ collectoren op minimaal 0,50 m van de dakrand geplaatst en mogen niet/beperkt zichtbaar zijn vanaf de openbare ruimte;
- De kleur is overeenkomstig met het achterliggende dakvlak of anders zwart.